

АНАЛІЗ ЛОГІСТИЧНИХ ПАРАМЕТРІВ РІЗНИХ ВИДІВ ТРАНСПОРТУ В СИСТЕМІ ТРАНСПОРТНОЇ ЛОГІСТИКИ

Вінницький національний технічний університет

Анотація

У доповіді здійснено аналіз логістичних параметрів основних видів транспорту в системі транспортної логістики. Розглянуто ключові характеристики автомобільного, залізничного, водного, авіаційного та трубопровідного транспорту з позицій швидкості доставки, вартості перевезень, вантажопідйомності, гнучкості маршрутів, надійності та регулярності транспортних операцій.

Ключові слова: транспортна логістика; види транспорту; логістичні параметри; ефективність перевезень; транспортні системи.

Abstract

The report analyzes the logistics parameters of the main modes of transport within the transport logistics system. Key characteristics of road, rail, water, air and pipeline transport are considered in terms of delivery speed, transportation cost, carrying capacity, route flexibility, reliability and regularity of transport operations.

Keywords: transport logistics; modes of transport; logistics parameters; transportation efficiency; transport systems.

У сучасних умовах розвитку національної та світової економіки транспортна логістика відіграє ключову роль у формуванні ефективних ланцюгів постачання та забезпеченні безперервного руху матеріальних потоків. Зростання обсягів виробництва, диверсифікація товарних ринків і підвищення вимог споживачів до швидкості та надійності доставки зумовлюють необхідність комплексного аналізу логістичних параметрів різних видів транспорту в системі транспортної логістики.

Транспорт як елемент логістичної системи виконує функцію просторово-часового переміщення матеріальних ресурсів, а його ефективність визначається сукупністю логістичних параметрів. До таких параметрів належать швидкість перевезення, вартість транспортних послуг, вантажопідйомність і пропускна спроможність, регулярність і ритмічність руху, гнучкість маршрутів, рівень надійності та можливість інтеграції в єдину логістичну інфраструктуру. Саме комплексна оцінка зазначених параметрів дозволяє обґрунтовано здійснювати вибір виду транспорту залежно від умов перевезення та характеристик вантажу [1].

Автомобільний транспорт посідає провідне місце у внутрішніх логістичних системах завдяки високій маневреності та здатності забезпечувати доставку вантажів за принципом «від дверей до дверей», що є особливо важливим у системах дистрибуції та міської логістики. Його логістичними перевагами є гнучкість маршрутів, можливість оперативного коригування графіків руху відповідно до змін попиту, умов дорожнього руху чи вимог замовників, а також ефективність при перевезеннях на короткі й середні відстані. Автомобільний транспорт забезпечує високу частоту відправлень, зручність обслуговування дрібнопартійних вантажів і мінімізацію складських запасів за рахунок скорочення часу доставки.

Водночас автомобільні перевезення характеризуються відносно високою собівартістю на великі відстані, що зумовлено значними витратами на паливо, технічне обслуговування транспортних засобів та оплату праці водіїв. Істотним обмеженням є залежність ефективності перевезень від стану дорожньої інфраструктури, інтенсивності транспортних потоків і погодних умов, що може призводити до затримок у доставці та зниження надійності логістичних операцій. Крім того, обмежена вантажопідйомність автомобільного транспорту порівняно з залізничним і водним знижує його доцільність при перевезенні масових і великотоннажних вантажів, що обумовлює необхідність поєднання автомобільних перевезень з іншими видами транспорту в межах мультимодальних логістичних схем.

Залізничний транспорт є базовим елементом транспортної логістики при організації масових і дальніх перевезень. Він вирізняється високою вантажопідйомністю, стабільністю та регулярністю руху, а також порівняно низькою собівартістю перевезень у розрахунку на одиницю вантажу. Разом з тим, обмежена гнучкість маршрутів і необхідність виконання додаткових вантажно-розвантажувальних операцій знижують оперативність доставки, що потребує поєднання залізничного транспорту з іншими видами у межах мультимодальних перевезень.

Водний транспорт характеризується мінімальними витратами на перевезення великих обсягів вантажів і є доцільним для транспортування масових, сипких і наливних вантажів. Його логістичними перевагами є висока енергоефективність і значна вантажомісткість суден. Водночас низька швидкість доставки, сезонність навігації та залежність від природно-кліматичних умов обмежують сферу його застосування та потребують ретельного планування логістичних операцій.

Авіаційний транспорт забезпечує найвищу швидкість перевезень і використовується переважно для доставки термінових, швидкопсувних і високовартісних вантажів. Його логістична ефективність проявляється у скороченні часу обігу товарів і підвищенні рівня сервісу. Проте висока вартість перевезень і обмежена вантажопідйомність значно звужують економічну доцільність його використання, що зумовлює застосування авіаційного транспорту лише у випадках, коли фактор часу є критичним.

Трубопровідний транспорт є специфічним видом транспорту, який забезпечує безперервне транспортування рідких і газоподібних вантажів. Його логістичними перевагами є низькі експлуатаційні витрати, високий рівень надійності та стабільності постачання. Водночас вузька спеціалізація та значні початкові капітальні вкладення обмежують можливість його використання в універсальних логістичних системах [2].

Значну роль у підвищенні ефективності транспортної логістики відіграє застосування мультимодальних і комбінованих перевезень, що дозволяє поєднувати логістичні переваги різних видів транспорту. Використання сучасних інформаційних технологій, зокрема систем управління транспортом, сприяє оптимізації маршрутів, підвищенню точності планування та зниженню логістичних витрат, що є важливим чинником підвищення конкурентоспроможності підприємств [1-2].

Таким чином, аналіз логістичних параметрів різних видів транспорту є необхідною передумовою формування ефективної системи транспортної логістики, орієнтованої на мінімізацію витрат, підвищення якості логістичного сервісу та забезпечення сталого розвитку підприємств.

Висновки

Аналіз логістичних параметрів різних видів транспорту свідчить, що ефективність транспортної логістики залежить від обґрунтованого вибору виду транспорту з урахуванням умов перевезення, характеристик вантажу та вимог логістичної системи. Порівняльний підхід до оцінювання логістичних параметрів дає змогу підвищити результативність управління транспортними процесами та оптимізувати логістичні витрати підприємств.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Дуднік Л. О. Загальні тенденції та чинники розвитку транспорту в Україні. Вісник ХНАУ ім. В.В. Докучаєва. 2021. № 2. С. 227-237.

2. Чижик В. М., Масьпан В. М. Тенденції розвитку транспорту : глобальні тренди та локальний контекст. Сучасні технології в машинобудуванні та транспорті. 2024. №2. С. 282-290.

Краєвська Алла Станіславівна – кандидат економічних наук, доцент кафедри підприємництва, логістики та менеджменту, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця, e-mail: kraevska@vntu.edu.ua

Химич Вікторія Вадимівна – студентка групи ІЛ-22б, факультет менеджменту та інформаційної безпеки, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця, e-mail: vikahimich10@gmail.com

Krayevska Alla – Candidate of Economic Sciences, Associate Professor of the Department of Entrepreneurship, Logistics and Management, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, e-mail: kraevska@vntu.edu.ua

Khymych Viktoriia – student, Faculty of Management and Information Security, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, e-mail: vikahimich10@gmail.com